

proposta didàctica

bromera

El jardí dels cirerers

Anton P. Txèkhov
Manuel Molins

Introducció / Magí Sunyer

TEATRE
bromera

FITXA TÈCNICA DEL LLIBRE

Títol de l'obra:

Autor:

Versió:

Introducció:

Il·lustrador de la coberta:

Col·lecció: Núm.:

Edicions Bromera

1. EL TEMA I LA COMPRENSIÓ DEL TEXT

1.1. Per a Lopakhin, com creixen els homes del camp? Què demostra sobre els seus orígens eixa afirmació?

.....
.....

1.2. La divisió en actes permet el pas del temps entre unes escenes i altres. De fet, algunes comencen amb «un temps després...». Quant de temps passa des de l'escena inicial fins a l'última? I entre la primera i la segona?

.....
.....

1.3. De la mateixa manera que el jardí representa una idea, els títols dels quatre actes també tenen un significat simbòlic. Explica'ls.

.....
.....

1.4. En el primer acte, Lopakhin explica per què cal vendre i evitar la ruïna, però Gàiev té una idea de com solucionar-ho. Què cal fer per evitar la ruïna i quina és la proposta de Gàiev?

.....
.....

1.5. Una altra de les possibilitats de salvar la finca és que Vària es case amb Lopakhin. Qui ho proposa? Què els pareix a ells? Per què no acaben prometent-se?

.....
.....

1.6. Per què Lopakhin (escena 1, pàg. 38) diu: «Mentre esperava m’he posat a llegir i no he entès res. Els llibres no són per a mi. Jo soc del carrer i de la vida...». Quina referència fa Gàiev (pàg. 52) sobre els objectes. Què són per a ell els llibres? I per a Lopakhin?

1.7. Els vells pagesos que viuen a la finca tenen bones relacions amb Gàiev. Per què?

1.8. En l’escena 6 (pàg. 78), Trofímov i Lopakhin inicien un «joc de la veritat» en què es diuen el que pensen l’un de l’altre. I el mateix passa més endavant amb Gàiev. De què s’acusen els uns als altres?

1.9. Ània i Trofímov representen l’idealisme. Ell, en l’escena 7, explica en què ha consistit la seua vida i per què té esperança. Explica-ho.

1.10. El mateix Trofímov explica l’origen dels mals de Rússia. Resumeix el que diu en les pàgines 86 i 88. (Torna a llegir la pàgina 21 de la introducció i la nota 3 del final i raona si els monòlegs de Trofímov representen el que pensava Txèkhov o són una adaptació de Manuel Molins).

1.11. Torna a rellegir els monòlegs de Lopakhin (pàg. 37-38), d’Andrèievna (pàg. 74) i de Firs (pàg. 129) i explica quina funció compleixen els monòlegs en l’obra.

1.12. Els set personatges de l’obra viuen, en certa manera, en mons paral·lels: uns, ancorats al passat; altres, al present, i uns altres, projectats cap el futur. De qui es tracta en cada cas?

1.13. L'obra es tanca amb la mort de Firs i «Colps de destrat al lluny. De sobte, esclata un estrany so, com si vingués del cel, igual que anteriorment mentre passaven la vesprada a la vora del riu. Sembla una corda que es trenca definitivament» (pàg. 130). Quin significat té eixe so? I què significava quan estaven vora riu (pàg. 83)?

1.14. Si llegeixes la nota número 4 de Manuel Molins que hi ha en acabar l'obra (pàg. 132), veuràs que en ella es diu que mentre Stanislavsky treballava l'obra com si fora una tragèdia, Txèkhov la considerava una comèdia, fins i tot una farsa. Quins aspectes tràgics hi ha en l'obra? Centra't sobretot en el final dels set personatges i relaciona-ho amb la pregunta anterior. Quins aspectes còmics o de farsa veus en l'obra?

2. L'AUTORIA

Esta versió de Manuel Molins d'*El jardí dels cirerers* d'Anton Txèkhov ens permet conèixer i contextualitzar la vida i l'obra dels dos creadors teatrals.

2.1. Anton Txèkhov (1860-1904)

2.1.1. Situa l'autor d'*El jardí dels cirerers* en la seua època, descobreix les seues obres, els temes que hi tracta i el gènere en què més destaca amb un reconeixement universal.

2.1.2. Investiga sobre el teatre de Txèkhov i les seues aportacions a la dramaturgia moderna encapçalada per les propostes del director Stanislavski.

2.1.3. Quan mor Txèkhov, l'any 1904, encara no s'ha produït la revolució russa, ell no pot intuir què anirà més enllà del final del món aristocràtic, però pensa en les diferents possibilitats. Sabries dir quines són? En la introducció (pàgina 23) i en alguns webs podràs trobar respostes.

.....

.....

2.2. Manuel Molins (Alfara del Patriarca, València, 1946)

Per tal de conèixer la trajectòria literària de Manuel Molins i algunes de les aportacions que ha fet al teatre valencià podeu fer ús de la informació que teniu a les pàgines 10 i 11 de la introducció de Magí Sunyer. També podeu consultar alguns webs que parlen de l'autor.

2.2.1. Abans de llegir l'obra, què sabies sobre el teatre de Manuel Molins?

.....

2.2.2. Investiga els trets més característics del teatre de Manuel Molins, la importància d'algunes de les seues obres, alguns premis rebuts i la consideració de què és objecte dins del panorama de la cultura valenciana.

.....

.....

2.2.3. Com diu Magí Sunyer en la introducció, traduir o adaptar el text d'un altre autor esdevé una tasca especialment delicada quan es tracta d'una obra de teatre. Quina és la postura amb què Molins ha enllestit les adaptacions teatrals que ha fet d'alguns autors? S'ha enfrontat de la mateixa manera a tots els textos? Per què?

.....

.....

2.2.4. Molins, sempre des del respecte, es permet alguna picada d'ull a l'autor rus. Sabries trobar-ne alguna prova?

.....

.....

2.2.5. Manuel Molins, en la versió que heu llegit, mostra un gran respecte per l'estil de l'escriptor rus, però ha posat detalls del seu estil i el seu compromís social. Podries assenyalar com ho ha fet?

.....

3. ANÀLISI TEATRAL

3.1. Els personatges

3.1.1. En esta adaptació, els quinze personatges principals es veuen reduïts a set. Completa la graella següent assenyalant el conflicte de cada personatge i la forma d'afrontar-lo.

personatge	conflicte	com l'enfronta	com acabarà
ANDRÈIEVNA	La propietat eixirà a subhasta per no poder fer front als deutes.		
TROFÍMOV		Viu fora de la realitat, se sent per damunt dels altres perquè està enamorat.	
LOPAKHIN			
VÀRIA	Cuida de la casa i espera que Lopakhin li declare el seu amor. Pateix per tots.		
FIRS			
GÀIEV			Accepta treballar en un banc per poder sobreviure.
ÀNIA	És jove i somnia que tot pot seguir com abans. S'enamora de Trofímov.		

3.1.2. Tot el drama està basat en les relacions que mantenen entre si els distints personatges. Quines relacions familiars, laborals, de dependència o d'amistat mantenen els personatges al llarg de l'obra?

3.1.3. Completa la descripció dels personatges i defineix els trets de cadascun servint-te dels adjectius que et proposem i identificant el registre lingüístic que empra cada u. Trobaràs informació en la introducció del llibre (pàgines 19-21).

–**Adjectius:** actiu/-va, passiu/-va, melancòlic/-ca, alegre, ressentit/-da, insensible, gandul/-a, somniador/-a, realista, inculte/-a, malgastador/-a, prudent, sensat/-a, trist/-a, exagerat/-da, parlador/-a, elegant, ignorant, reflexiu/-va, filosòfic/-a, groller/-a, negociant/-a, fidel, purità/-na, sentimental, maltractat/-da, marmolador/-a, irònic/-a.

–**Registres lingüístics:** formal / col·loquial.

3.1.4. Ermolai Lopakhin, en diversos moments de l'obra, es defineix a si mateix. Tracta de trobar-ne algun i digues si coincideix la pròpia visió que ell en té amb la descripció que has fet del personatge.

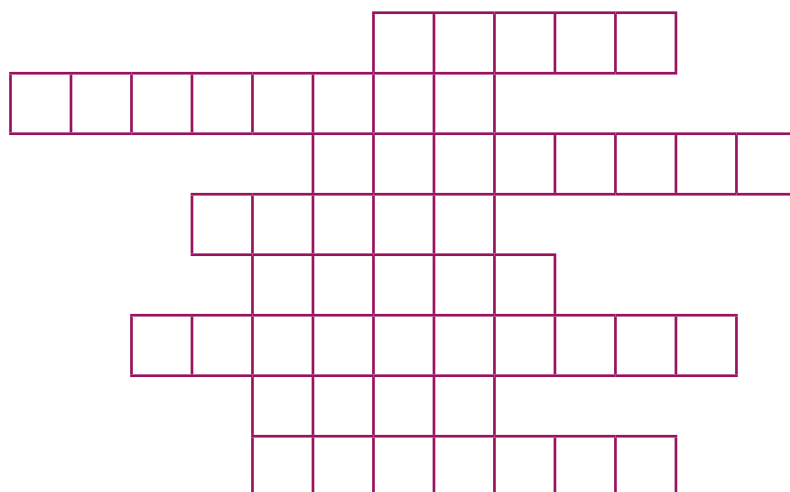
3.1.5. Per què Andrèievna és incapaç de reaccionar davant el greu problema imminent que la portarà a perdre el seu estimat jardí? Quina relació té amb París?

3.1.6. Vària i Trofímov en l'Acte III fan un joc lingüístic on imiten una ventríloqua que actua en la festa que ocorre fora d'escena. Esbrina quin personatge de Txèkhov s'amaga en este joc i per què és important.

3.1.7. El jardí dels cirerers és com un personatge present en tota l'obra; és un símbol. Però eixe símbol és interpretat de forma diferent per Andrèievna i per Lopakhin, personatges antagònics. Què significa per a la propietària? Què representa per al comprador? I per a Firs?

3.1.8. A partir de la definició de cada paraula podràs completar la graella següent i descobrir la **paraula amagada** que hi ha en vertical. Com podràs deduir de seguida, es tracta del nom de sis dels personatges de l'obra i de dos objectes simbòlics en el conflicte.

1. De vegades sentim el seu soroll quan es trenca.
2. El seu pare era un ximple mugic.
3. Va ser preceptor del fill de la propietària.
4. Somnia amb jugades del billar.
5. Porta les claus de la casa.
6. Malgasta els diners que no té.
7. Serveix els seus senyors fidelment.
8. Amb ella es talla la llenya dels arbres.

- Què et suggereix la paraula amagada? Comenta-ho amb els teus companys i companyes i mireu si compartiu la interpretació del símbol.

3.2. Sobre el llenguatge i els elements teatrals

3.2.1. A diferència de les novel·les, que s'organitzen en capítols, com s'estructuren sovint les obres teatrals? Quina distribució concreta ha fet Manuel Molins per a *El jardí dels cirerers*?

3.2.2. Després del pròleg i abans de començar pròpiament l'obra (pàg. 31), l'autor inclou la relació de personatges que hi apareixeran. Què més ens indica sobre cadascun d'ells?

3.2.3. En la mateixa pàgina, just darrere de la informació sobre els personatges, l'autor inclou una anotació que es complementarà amb les explicacions que introdueix en el començament de cada acte. A què hi fa referència?

3.2.4. A la pàgina 35, abans de començar el parlament dels personatges, l'autor ens descriu l'espai escènic. Quins detalls hi aporta? Fes-ne un croquis o un dibuix.

3.2.5. La forma de donar instruccions sobre el muntatge en els textos teatrals són les introduccions a les escenes o actes, que apareixen en lletra redona, i les acotacions, generalment entre parèntesis i en lletra cursiva. Quin tipus d'instruccions solen incloure les acotacions? Poseu algun exemple de cada.

3.2.6. Quan apareix en lletra versaleta el nom dels personatges? I en la resta del text?

3.2.7. En quin moment de l'obra hi ha més indicacions musicals? Per què?

3.2.8. L'utilatge o *attrezzo* és important en teatre. Són els objectes que resulten imprescindibles per al desenvolupament de l'acció. Assenyala'n alguns que tinguen la seua rellevància durant el moment de l'arribada, durant la subhasta i en el comiat de la casa.

3.2.9. L'elecció de vestuari en una obra és important (estil, colors, època...), perquè l'aspecte pot aportar informació sobre la classe social a què pertany un personatge, el seu treball o el gust personal. Busca imatges o fotografies a internet sobre el vestuari que llueïen les persones a finals del segle XIX i començament del s. XX i **dibuixa alguns figurins** dels personatges amb el seu vestuari. Les dades que trobaràs sobre vestuari a les acotacions del text, per exemple: «FIRS *s'alça i el veiem vestit amb un uniforme antic.*» (pàg. 38), t'ajudaran a fer-te una idea.

3.3. Sobre l'estil de llenguatge de l'autor

3.3.1. Consulta el diccionari o tracta d'extraure, pel context, el significat de les paraules següents: *bajanades* (pàg. 70), *fermall* (pàg. 44), *groller* (pàg. 49), *golafre* (pàg. 53), *lakai* (pàg. 14), *lacre* (pàg. 103), *mugic* (pàg. 38), *parracs* (pàg. 58), *serf* (pàg. 49), *verstes* (pàg. 50).

3.3.2. El llenguatge popular està ben present a l'obra; una de les seues característiques és la utilització de refranys, dites i frases fetes. A continuació en tens uns quants exemples. Extrau el significat de les expressions següents pel context o, si ho necessites, consulta un *Diccionari de refranys i frases fetes*: «*aclucar l'ull*» (pàg. 42), «*amb diners torrons*» (pàg. 38), «*Déu me'n lliure de cavaller de dia i de frare de nit*» perquè «*el que no farà un frare, no ho farà ni el mateix diable*». (pàg. 95), «*els diners no fan la felicitat, però hi ajuden*» (pàg. 38), «*el temps corre que vola*» (47), «*la vida és com un riu*» (48), «*el vestit no fa al frare*» (pàg. 95).

3.3.3. Txèkhov emprava sovint comparacions en el discurs dels personatges per transmetre sentiments o sensacions: «*La vida és com un riu*» (pàg. 48) o «*Els trens, a Rússia, són tan imprevisibles com els homes*» (pàg. 125). També intenta projectar els sentiments a través de la relació amb elements de la natura: «*La senyora ha tornat... i ha arribat amb la florida dels cirerers*». (pàg. 46). Es tracta de formes literàries per fer entendre un element imaginari o de difícil explicació a partir d'un de real. Explica el significat dels exemples i busca'n d'altres que il·lustren l'afirmació de l'enunciat.

3.3.4. Amb la informació de les dues activitats anteriors podeu elaborar fitxes i preparar **El joc de la rosca d'El jardí dels cirerers**. Haureu d'afegir noves paraules. Perquè us servisca de repàs del lèxic que no heu comprés durant la lectura, convindria que tinguéreu més de tres paraules o expressions per a cada lletra.

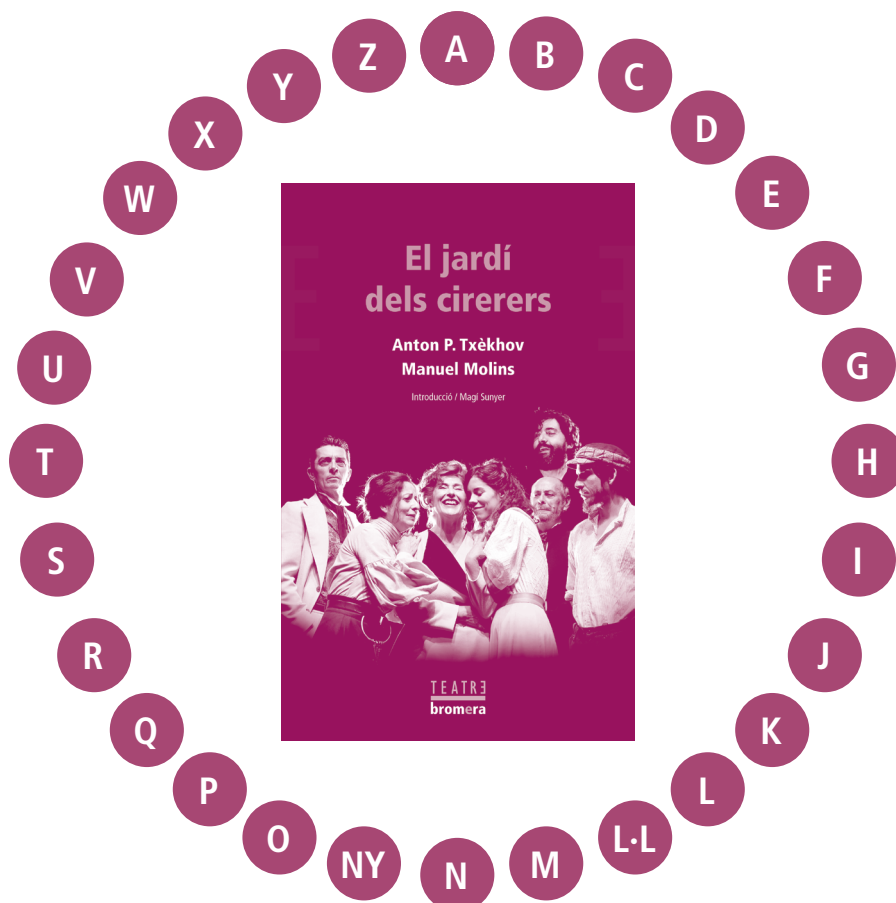
Per a elaborar les fitxes amb les definicions, caldrà que trieu expressions o paraules que comencen o continguen una determinada lletra. Ordeneu-les per ordre alfabètic perquè els jutges puguin seleccionar cada vegada les que contindrà una determinada mà.

Quan comence el joc, un dels jutges dirà en veu clara i alta la definició perquè els jugadors de cada equip, per torns, puguin donar una resposta escrita en una pissarra. Si l'encerten, s'anotaran un punt; si l'erren, sumaran un punt a l'equip contrari.

Caldrà que decidiu quant de temps necessitareu per comentar amb l'equip les respostes i anotar-les a la pissarreta o full. Perquè el joc siga dinàmic no hauria de ser superior a un minut per paraula.

Si us animeu a preparar el joc, trieu primer l'equip dels tres jutges que, alternativament, llegiran les definicions i portaran el control de les paraules encertades. Després, formeu dos grups i nomeneu un portaveu que anotarà la resposta i, quan indiquen els jutges, la dirà en veu alta.

Guanyarà el joc l'equip que aconseguisca més punts en la primera roda de la rosca o, en el cas que empataren els dos equips, en una segona volta on es llegirien només les paraules que cap dels dos equips hagueren resolt abans.

3.3.5. Si no es tracta d'edicions crítiques, en les obres teatrals no és molt freqüent incloure notes de l'autor (pàg. 131-134). Què aporten les que Manuel Molins ha inclòs al final del text?

4. ACTIVITATS D'ESCRITURA I ORALITZACIÓ (TALLER DE TEATRE)

4.1. La projecció de les emocions. Rellegiu el comiat de la casa que fa Andrèieva (escena 12): «Un minut, per favor; només un minut més. És com si fins ara no haguera vist les parets ni els sostres ni la cambra... I ara m'ho mire amb un amor tan tendre... Sí; marxarem nosaltres i ací no hi quedarà cap ànima vivent... Només l'aura d'allò que un dia va ser». Penseu en alguna cosa que ara ja no teniu a prop com la pèrdua d'algun objecte, un canvi de domicili, una persona de la família o amiga que haja hagut de viatjar i no la veureu en un llarg temps... i redacteu el vostre record particular del moment en què prenguéreu consciència que, si més no durant un temps, ja no veuríeu més aquell lloc, aquell objecte o aquella persona: olors, mirades, sentiments.

4.2. Andrèievna és el personatge al voltant del qual giren la resta de personatges. No obstant això, Txékhov no li permet un monòleg, com sí que fa amb altres personatges. A partir de la resposta a l'activitat anterior, redacta el monòleg d'Andrèievna.

4.3. En les pàgines 106-107, Lopakhin conta com ha anat la subhasta. Per contar com s'ha esdevingut la subhasta, converteix eixa part de l'obra en una nova escena amb els personatges que només són nomenats. Tingues en compte les acotacions per als nous personatges.

4.4. Imagineu-vos que voleu representar *El jardí dels cirerers* i heu de fer un **programa de mà** per a la representació. Escriviu un text atractiu per vendre l'obra i dissenyeu el fullet que lliuràrieu als espectadors. Després compareu el vostre programa amb el de la [Companyia de Teatre Micalet](http://calidoscopivives.blogspot.com/2020/01/un-goig-poder-veure-el-jardi-dels.html) (<http://calidoscopivives.blogspot.com/2020/01/un-goig-poder-veure-el-jardi-dels.html>) i afegiu les dades que se us hagen oblidat.

4.5. Qüestions filosòfiques

4.5.1. El somni de tornar a casa. La memòria, segons la psicologia, funciona per associacions d'espais, olors, emocions... A partir del que diu Andrèievna en tornar a casa, explica com i per què li venen els records:

«Ah, em venen ganes de saltar i ballar... Potser ho estic somiant! Déu és testimoni que estime la meua terra, l'estime amb passió i amb... No podia mirar per la finestreta del vagó sense plorar...» (pàg. 48).

«Oh la meua infantesa, la meua innocència! Dormia en aquesta cambra. I cada matí la felicitat i jo ens despertàvem juntes.» (pàg. 55).

4.5.2. En la literatura és molt freqüent la referència al riu o al camí metafòricament. Explica la imatge que ens descriu Gàiev i, si t'atreveixes, fes-ne un dibuix: «Mira aquest camí dels arbres tan llargs, que va recte, dret com un fil... les nits de lluna brilla com un dibuix de plata.» (pàg. 55).

4.5.3. Explica la metàfora que amaga el joc de billar de Gàiev, el germà d'Andrèievna, a la qual també fan menció altres personatges al llarg de l'obra (pàgines 47, 53, 62, 71, 73, 83, 96...). En quins moments el personatge recorre a esta imatge?

4.5.4. Explica el pas del temps a partir de la reflexió de Lopakhin mentre espera l'arribada de la mama (pàg. 37): «El trens no canvien... però les persones... com passa el temps».

4.5.5. La hipoteca del jardí dels cirerers o la parcel·lació que aconsella Lopakhin per construir cases d'estiueig (escena 5), què simbolitza? Creus que és propi d'aquella època o una referència al nostre temps i a l'especulació immobiliària?

4.5.6. Qüestions per a debat. A partir d'algunes converses que mantenen els personatges podem introduir un debat sobre «la importància de la conservació de la Natura» (pag. 79, 82 o 87) o sobre «la importància d'assumir el passat per a millorar el present»: l'orgull, la humilitat, la mort, la ignorància, la llibertat, l'amor, el pas del temps estan presents en el diàleg entre Trofímov i Lopakhin (escena 6) o en el de Trofímov i Ània (escena 7).

5. UNA DRAMATITZACIÓ D'EL JARDÍ DELS CIRERERS

5.1. Amb el grup de classe, animeu-vos a fer una **lectura dramatitzada** de l'obra que heu llegit.

Si sou un grup nombrós i podeu fer quatre grups de set persones, repartiu-vos un acte per a cada grup. Si no formeu un grup tan nombrós, algunes persones podeu doblar papers en diferents grups.

En una primera sessió. Comenceu per fer una lectura comuna en veu alta. Un de vosaltres haurà de fer de director, almenys en la fase de primera lectura. A més, tindrà el seu paper corresponent. Una altra persona buscarà la o les músiques que poden sonar en determinats moments de la representació. Una tercera persona s'encarregarà de l'atrezzo enumerant els objectes necessaris per a l'escenografia. Cadascú determinarà el vestuari del seu personatge, les seues maneres, la seua entonació. Plantegeu també els moviments escènics indispensables.

En una segona sessió. Amb tot l'utilatge, caldrà passar a un primer assaig lector amb desplaçaments, utilatge i músiques.

La tercera i quarta sessions. Es farà la representació definitiva. Probablement necessitareu dos dies per completar tota l'obra.

L'atractiu d'esta proposta és que podeu ser alhora actors i espectadors.

Una **alternativa** a la representació en dos dies pot ser la gravació de la representació de cada grup en horari extraescolar i, després, visualitzar junts a classe l'obra completa.

Proposta didàctica referida al llibre
El jardí dels cirerers (ISBN: 978-84-9026-393-8)

© Edicions Bromera, SL
Av. Areners, s/n (Pol. El Pla) - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Elaborades per Víctor Latorre, Francesc J. López,
Mario Máñez i Pilar Martínez

bromera

En 1904, Anton Txèkhov va estrenar aquesta obra, la darrera de la seua trajectòria. Al cap d'un segle, Manuel Molins n'ha fet una versió que manté tota la força de l'original i l'acosta alhora al llenguatge i la sensibilitat dels nostres dies. Com tantes persones que han llegit i vist aquest clàssic del teatre contemporani, ens emocionarem davant d'aquesta història sobre la caiguda de l'aristocràcia russa i l'ascens de noves classes socials que trastocaran per sempre l'ordre constituït.

Anton Txèkhov (Taganrog, 1860 - Badenweiler, 1904) va ser un dels principals dramaturgs i narradors de Rússia. Com a dramaturg, va escriure quatre obres que es convertirien en clàssics del teatre i passarien a la història. Com a narrador, els seus contes continuen rebent el favor de lectors, escriptors i crítics literaris.

bromera

www.bromera.com

